

Lunds universitet
Sociologiska institutionen

Subkulturer och motstånd

- En kvalitativ undersökning av subkulturers motstånd mot masskulturen –

Författare: Eduardo Ocaña
Uppsats: Soc 344, 41-60p
Vårterminen 2004
Handledare: Alhadi Khalaf

Abstract**Författare:** Eduardo Ocaña**Titel:** Subkulturer och motstånd**Uppsats:** Soc 344, 41-60p**Handledare:** Alhadi Khalaf

Sociologiska Institutionen, vårterminen 2004

Lunds Universitet

I denna uppsats görs det ett försök att se på om det finns en koppling mellan subkultur och motstånd mot masskulturen med hjälp av en rad kultursociologiska teorier. Bland dessa finner vi olika begrepp så som: hegemoni, ideologi och meningskartor.

Uppsatsens frågeställning är: ”Är medlemskap i en subkultur ett motstånd mot den dominerande kulturen (masskulturen) i ett samhälle?”, ”Vad är en subkultur?”, ”Vad är den dominerande kulturen eller masskulturen?”, ”Vad är motstånd och hur utnyttjas den av subkulturer?”.

Syftet med den här uppsatsen är att studera subkulturernas motståndsförhållande till den dominerande kulturen i samhället. Jag vill huvudsakligen se på om motstånd mot denna dominerande kultur är ett krav för att kunna ingå i en subkultur.

Mitt empiriska material består av fyra intervjuer med personer som är med i någon subkultur/ungdomskultur.

Nyckelord: Subkulturer, Ungdomskulturer, Kultur, Hegemoni, Ideologi, Antonio Gramsci.

Innehållsförteckning

1.0 Inledning	s. 4
1.2 Syfte och frågeställning	s. 4
2.0 Metod	s. 5
2.1 Metodval	s. 5
2.2 Grounded theory	s. 6
2.3 Urval	s. 6
2.4 Intervjuer	s. 7
3.0 Teori och begreppsdefinitioner	s. 8
3.1 Begreppsförklaring	s. 8
3.1.1 Kultur	s. 8
3.1.2 Subkultur	s. 9
3.2 Teoretiska utgångspunkter	s. 10
3.2.1 Kulturen – påtvingad socialisationsprocess	s. 10
3.2.2 Kulturell maktkamp	s. 11
3.2.3 Subkulturer och dess motstånd	s. 13
4.0 Presentation av empirisk undersökning	s. 16
4.1 Inledning – Musik och subkultur	s. 16
4.1.1 Maria	s. 17
4.1.2 Nicklas	s. 17
4.1.3 Andreas	s. 17
4.1.4 Fredrick	s. 17
4.2 Att tillhöra en subkultur	s. 18
4.3 Subkulturernas förhållande till makten i samhället	s. 18
4.4 Subkulturer och media	s. 20
4.5 Att vara den ”andre”	s. 22
4.6 Synen på de ”andra”	s. 23
4.7 Subkulturer – enad front eller präglad av fördomar?	s. 24
4.8 Motstånd eller acceptans?	s. 25
5.0 Resultat och sammanfattning	s. 26
6.0 Referenslista	s. 29

1.0 Inledning

”Graffiti-writing in New York is a vocation, its traditions are handed down from one youthful generation to the next. To some it’s art, to most people however it is a plague that never ends. A symbol that we’ve lost control.” (Style Wars)

“Graffiti as the name itself, is not an art! Graffiti is the application of a medium to a surface. I will show you graffiti such as the letters on the end of that car directly in back of me...is that an artform? I don’t know I’m not an art-critique, but I can shure as hell tell you that that’s a crime.” (Detective Bernie Jacobs, crime prevention coordinator for the New York City transit police department – Style Wars)

“Well it is one of the quality of life offenses...it’s like three-card monty, and pickpocketing, and shoplifting and graffiti defacing our public and private walls...they’re all in the same area of destroying our lifestyle and making it difficult to enjoy life...” (Edward Koch, borgmästare i New York City 1978-1989. Style Wars)

Citaten är hämtade ur filmen *Style Wars* som kom ut 1983. Denna film skildrar graffitikulturen i början på 80-talet i New York och dess motsättning med stadens myndigheter som vägrar acceptera och försöker motarbeta deras konst.

De flesta personer har någon gång stött på en subkultur som till exempel graffitikulturen, vare sig det är genom media eller ute i storstadens gatudjungel. Är man inte med i en subkultur själv måste man någon gång ha bombarderats av frågor angående dessa grupper. ”Varför ser de ut som de gör?”, ”Varför verkar dessa människor inte uppskatta lag och ordning?”, ”Varför gör de som de gör?”, ”Varför lyssnar de på så konstig musik?”, ”Vad är det de är emot?”.

Subkulturer brukar oftast vara i konflikt eller motstånd med masskulturen; eller den dominerande kulturen; i samhället. Vad jag ämnar undersöka är just detta motstånd eller närmare sagt om medlemskap i en subkultur innebär ett motståndsförhållande till den masskulturen.

1.2 Syfte och frågeställning

Syftet med uppsatsen är att studera subkulturernas motståndsförhållande till den dominerande kulturen i samhället. Jag vill huvudsakligen se på om motstånd mot denna dominerande kultur är ett krav för att kunna ingå i en subkultur.

Huvudfrågan i den här uppsatsen är:

- Är medlemskap i en subkultur ett motstånd mot den dominerande kulturen (masskulturen) i ett samhälle?

Den här frågan kommer jag att försöka besvara med hjälp av mitt empiriska material. Tanken är att intervjupersonerna själva ska reflektera över sin egen situation som medlemmar av en subkultur. Är dom motståndare till masskulturen, eller inte?

För att kunna besvara huvudfrågan blir jag däremot tvungen att använda mig av tre högst relevanta frågor. Dessa är:

- Vad är en subkultur?
- Vad är den dominerande kulturen eller masskulturen?
- Vad är motstånd och hur utnyttjas den av subkulturer?

Dessa tre frågor ämnar jag att förklara i ett teoretiskt avsnitt innan jag ger mig i kast med huvudfrågan.

2.0 Metod

2.1 Metodval

Materialet till mitt arbete skaffades fram genom en kvalitativ undersökning, bestående av fyra semistrukturerade intervjuer. Dessa intervjuer gjordes med fyra olika personer som på ett eller annat sätt är involverade i någon form av subkultur som är inriktad på en musikgenre; även kallad ungdomskultur; och lever dess livsstil aktivt.

Eftersom mitt arbete bygger på personers egna redogörelser och reflektioner kring sin subkultur och relation till det övriga samhället kändes semistrukturerade intervjuer som det bästa alternativet. Varför detta val kändes givet var att, på grund av att med hjälp av de semistrukturerade intervjuerna kan jag försöka förtydliga och utveckla de svar som jag får från mina respondenter. Detta ger mig en större möjlighet att fördjupa svaren; som är samma för alla intervjupersoner; och gå in i en dialog med den personen som jag intervjuar. Genom den här metoden kan jag få mina intervjupersoner att besvara mina frågor i egna termer, samtidigt som metoden skapar jämförbarhet. Jämförbarheten skapas genom att man konstruerar en intervjuguide som tillåter dessa fördjupningar och diskussioner av de frågor som tas upp.¹

¹ May, Tim (1997) s. 150f

2.2 Grounded theory

För det här arbetet har jag valt att använda mig av ”grounded theory” som vägledning. Denna metod kännetecknas av att varje teori måste bygga på systematisk insamling av empiriska data.

Först då kan teorier inom samhällsvetenskaper bli fruktbara och intressanta. Teorin måste passa för den situation som beskrivs och dessutom rymma så många allmänmänniska företeelser att den fungerar när den tillämpas. Teoriutveckling blir inte utgångspunkt för forskningen utan är en process som förutsätter den och som utvecklas parallellt med att vi systematiskt samlar in empirisk information.²

Istället för att ha en färdig teori färdig att tillämpas redan från början har jag istället utgått från de insamlade fakta som jag har införskaffat genom mina intervjuer för att utveckla en teori genom denna process. På det här sättet skapar de empiriska resultaten en teoretisk uppfattning som är nära bunden till de företeelser som jag är intresserad av att studera.³

2.3 Urval

Jag har till det här arbetet valt att intervjua fyra personer, varav tre av dessa var män och en var kvinna. Varför kvinnor är underrepresenterade i den här studien har inte varit något medvetet. En allmän uppfattning är att subkulturer brukar präglas av en manlig majoritet. Mike Brake skriver att subkulturer tillåter dess manliga medlemmar; som brukar vara i majoritet; en utforskning och investering i olika former av maskulinitet. Därför brukar subkulturer ofta präglas av en manlig dominans och är maskulina i sin form.⁴ Detta fick jag också uppleva när jag sökte intervjupersoner, då de flesta av de personer som jag kom i kontakt med var män.

Något jag medvetet försökte var att inte välja personer från samma subkultur för att på så sätt få en större spridning och dessutom kunna få en inblick i om olika subkulturella grupper ser på motstånd och dominans på ett liknande sätt.

Mina intervjupersoner är följande:

IP1: Diskjockey (inriktad på svart musik).

IP2: Diskjockey (inriktad på techno)

² Holme & Solvang (1991) s. 57

³ Ibid. s. 57

⁴ Brake, Mike (1980) s. 137f

IP3: Graffitikonstnär.

IP4: Medlem i en svartrockband

Jag kommer att gå lite djupare in i deras sysslor i den empiriska undersökningen. Det kan diskuteras att två av mina intervjupersoner är diskjockeys och kan på så vis få ett övertag eller dominans när det gäller sina åsikter. Men jag kan poängtera att även om dj-kulturen kan betraktas som enhälligt så kan man vid en närmare granskning se att så är inte fallet. Dj-kulturen kretsar förvisso kring vissa symboler som är desamma för alla som t.ex. skivor, skivspelare och elektroniska maskiner. Trots detta så är faktum det att ”dj’s” skiljer sig ifrån varandra markant beroende på vilken typ av musik som de spelar. Dessutom är tanken bakom arbetet att se på subkulturer och deras förhållande till motstånd. Jag är inte intresserad av varje subkulturs enskilda särdrag, det vill säga: att peka ut hur en grupp ser ut i jämförelse med andra och hur dessa skillnader skiljer dem åt. Tanken är som tidigare nämnt att se om medlemmar av subkulturer ser sig själva ligga i konflikt med den dominerande kulturen.

2.4 Intervjuer

De fyra intervjuerna gjordes i kaféer runtom i Malmö- och Lundtrakten. Tanken bakom detta var att det skulle kännas som en mer avslappnad miljö, både för intervjupersonen som för mig.

Alla intervjuer spelades in med hjälp av en bandspelare. Något som visade sig inte vara något problem för intervjupersonerna, förutom för en av dem. Denna IP var till början motsträvig till att bli inspelad på band trots mina förklaringar att inspelningen bara var ett hjälpmedel för mig, så att jag lättare kunde skriva ner intervjun på datorn. Efter lite övertalning gick intervjupersonen med på att få sin röst inspelad.

Förutom min bandspelare hade jag en intervjuguide till hjälp. Denna intervjuguide var till viss del baserat på min frågeställning och min teoretiska referensram. Frågorna var på så viss formulerade för att kunna analyseras utifrån mina teoretiska riktlinjer. Dessa var bland annat: syn på subkultur, syn på masskultur, syn på politiker/myndigheter/makt etc. Efter första intervjun insåg jag att det fanns flera aspekter som var intressanta och som jag inte hade tänkt på tidigare och på så vis ökade antalet frågor på min intervjuguide.

3.0 Teori och begreppsdefinitioner

3.1 Begreppsförklaring

I detta avsnitt kommer jag att definiera och problematisera i kortare ordalag de två begreppen kultur och subkultur. Dessa två begrepp kommer att återkomma senare i mitt teoriavsnitt och ingå i en djupare diskussion.

3.1.1 Kultur

Vad är kultur och vad är dess funktion? Begreppet kultur har många olika innebörder och används på flera olika sätt för att besvara dessa frågor. Eftersom jag är intresserad huvudsakligen av att definiera den dominerande kulturen i ett samhälle eller masskulturen, som subkulturer kan tendera att opponera sig mot så kommer min definition av detta begrepp byggas på tanken om den dominerande kulturen. I min uppsats kommer jag därför att använda mig av begreppet kultur inte som att det bara finns en kultur i ett samhälle, men som att det förekommer flera olika kulturella former som existerar inom ett samhälle varav en av dessa betraktas som den dominanta och som försöker bekämpa de andra.

Kultur är den nivån där olika sociala grupper försöker ge mening åt sina sociala och materiella livserfarenheter.⁵ Som Stuart Hall skriver:

Culture is the way, the forms, in which groups "handle" the raw material of their social and material existence;...it is the practice which realises or objectivates group-life in meaningful shape and form...⁶

Varje kulturell grupp innehar en form av "meningskarta" som används av gruppens medlemmar för att tolka omvärlden och göra den begriplig. Men eftersom den inom ett samhälle finns olika kulturella grupper som är ojämnt rankade i relation till varandra genom att vissa har en större del produktiva relationer, rikedom och makt så leder detta till att det bildas dominanta och underordnade kulturyttringar. Resultatet blir att de "meningskartor" (eller definitioner om omvärlden) dikteras av de grupper som har monopol på makten i ett samhälle. Denna dominanta grupp vill på så sätt

⁵ Hall, Stuart (1981) s. 53

⁶ Ibid. s. 53

implementera sin kulturella norm på alla andra och vill betraktas som den ”enda” kulturen i samhället som bör anammas av alla andra.⁷

3.1.2 Subkultur

Begreppet subkultur definieras i denna uppsats som mindre grupper som är besläktade till de större kulturella grupperna i samhället eftersom de uppstår ur dessa. Därför brukar de ha vissa gemensamma nämnare även om de kan skilja sig åt i sin strukturella form. Varför de inte skiljer sig helt ifrån de större kulturella grupperna är på grund av att de trots allt lever inom denna kultur och interagerar med personer från denna, till exempel sina föräldrar.⁸

Det bör även tilläggas att en subkultur kan utmärka sig själv på olika sätt. Min definition av subkultur är vad som även kallas för ”ungdomskulturer”. Men det finns även olika typer av ungdomskulturer som till exempel kriminella ungdomskulturer.⁹ Därför betonar jag i min definition av subkultur; eller ungdomskultur; ett par punkter som visar på deras särdrag från andra former av subkulturer:

1. Dessa subkulturer skapar för sig själva en klar och sammanhängande identitet och struktur. De bygger med andra ord en egen värld för sig själva.¹⁰
2. Dessa subkulturer byggs upp utifrån en särskild stil som skapar deras identitet i form av vad, Stuart Hall kallar, ”ett sammanhängande och säreget sätt av ”vara i världen”.¹¹ Stilen anser jag vara den musikstil som medlemmarna av de olika subkulturerna lyssnar på och den ”uniform”; särskild för den kulturen och musiken som de tillhör; som de väljer att klä sig i. Dessa två kännetecken är viktiga för de subkulturers livsstil och det är dessa kännetecken som skiljer dem åt från andra typer av subkulturer.
3. Till skillnad från andra ungdomar som inte är med i subkulturer är subkulturen för dess medlemmar en livsstil som accentueras. Det vill säga att subkulturen innehar ett set av underjordiska värden där man finner en strävan efter spänning, äventyr och en njutningslystnad. Detta är värden som betonas av subkulturernas medlemmar.¹²

⁷ Ibid. s. 54

⁸ Ibid. s. 55f

⁹ Brake, Mike (1980) s. 24

¹⁰ Hall, Stuart (1981) s. 56

¹¹ Ibid. s. 69

¹² Brake, Mike (1980) s. 11

3.2 Teoretiska utgångspunkter

Mitt teoriavsnitt kommer att präglas av teoretiker inom det breda kultursociologiska spektrat. Bland dessa hittar vi Zygmunt Bauman, Antonio Gramsci, Mike Brake, Dick Hebdige, Stuart Hall och John Fiske. Valet av dessa teorier grundar sig i att deras syn på en dominant kulturell norm som försöker underkupa andra möjliga kulturella alternativ; och hur dessa subgrupper motsätter sig dominansen; belyser bäst min frågeställning. Jag kommer i detta avsnitt redogöra för vissa centrala tankar hos dessa teoretiker som jag ämnar utnyttja för att kunna tolka mitt insamlade material.

3.2.1 Kulturen – påtvingad socialisationsprocess

Med hjälp av bland annat Stuart Hall vill jag peka på att i ett samhälle så finner vi att det finns olika sociala grupper med distinkta kulturella yttringar och livsstilar. Detta innebär att varje social grupp har ett distinkt och säreget sätt att tolka omvärlden och sina erfarenheter, utifrån den kultur som är speciell för denna grupp. Kulturen är med andra ord de distinkta formerna i vilken livsstil, mening, värden och idéer förkroppsligs i institutioner, de sociala relationerna etc. I den ingår det man kallar för ”meningskartor” som gör saker begripliga för folket. Dessa ”meningskartor” bärs dock inte bara omkring i huvudet på människor, de blir istället verkliga när de sätts in i den sociala organisationens och förhållandets modell genom vilken individen blir till en ”social individ”.¹³ Dessa meningskartor skär genom olika potentiella meningsformer, där de gör vissa meningar tillgängliga samtidigt som de avfärdar andra. Människan lever inom dessa kartor likväl som han eller hon lever ute i den riktiga världen. Hebdige säger att de ”tänker” oss lika mycket som vi ”tänker” dem och detta betraktas av oss som något naturligt. Alla mänskliga samhällen reproducerar sig själva genom denna process. Det vill säga att de särskilda seten av sociala relationer och särskilda sätten att organisera världen framträder som om de vore universella och tidlösa för oss.¹⁴ Gramsci skriver om dessa ”meningskartor” som om att deras syfte är att stödja makten hos vissa sociala grupper. Dessa meningskartor finner man inom ideologin som kan liknas vid en uppsättning av idéer, meningar och bruk som ger sken av att vara universella sanningar. Hos individer brukar ideologin framträda som en fragmenterad form av sunt förnuft inhyst i en bred ram av framställanden. Detta sunda förnuft; eller meningskartor; används av alla individer i

¹³ Hall, Stuart (1981) *Sub Cultures, Cultures and Class* sid. 53

¹⁴ Hebdige, Dick (1979) sid. 14

ett samhälle för att betrakta världen och utifrån denna kunna organisera sina liv och erfarenheter.¹⁵ Ideologiska framställanden kan till exempel ses som tanken om att alla unga invandrare är kriminella, eller att polisen är felfri. Dessa ståndpunkter görs av människor genom en ideologisk ställningstagande som har i verkliga fall dikterats av de styrande grupperna inom ett samhälle.

Eftersom ideologin råder under människors medvetande; eller det sunda förnuftet; så anser och kallar Hebdige denna för ”anonym”. Anonym därför att den råder under människors medvetande och manifesterar sig genom det sunda förnuftet, och det är just inom det sunda förnuftet var de ideologiska referensramarna är mest fast inrotade och mest effektiva. Just på grund av att det är här var deras ideologiska natur är lättast att dölja. Dessutom kan ideologin inte skiljas åt från vardagslivet som en självständig form av ”politiska uppfattningar” eller ”fördomsfulla synsätt” på grund av att den mättar vardagsdiskursen med hjälp av det sunda förnuftet.¹⁶

För att förstå vilken ideologi som råder i ett samhälle bör vi fråga oss själva vilka specifika grupper och klassers intressen ideologin representerar. Det ideologiska fältet är i inga fall neutralt. I ett modernt samhälle är makten fördelat på ett sådant sätt att vissa grupper och klasser har mer att säga om hur man definierar, ordnar och klassificerar den sociala världen än andra. Vissa grupper har mer att säga till om (till exempel i media), fler chanser att skapa lagar och att organisera mening. Medan andra är i en mer underlägsen position och har mindre makt till att skapa och implementera sina definitioner om världen i världen.¹⁷

3.2.2 Kulturell maktkamp

Vi har konstaterat att vissa grupper har en större möjlighet att betona sina definitioner om omvärlden. För Hall är det så att i ett samhälle så finner vi att de olika kulturella grupperna är ojämnt rankade ungefär på samma sätt som klasser inom ett samhälle. Det vill säga att de olika kulturella grupperna ligger i motstånd mot varandra i en skala baserad på kulturell makt där vi finner dominerande kulturyttringar och underordnade. Resultatet av detta tillstånd blir att de definitioner om omvärlden eller de ”meningskartor”, dikteras av just de grupper som har monopol på makten i ett samhälle. Dessa grupper som äger den största vikten och influensen ser sig själva (och

¹⁵ Barker, Chris (2000) sid. 59f

¹⁶ Hebdige, Dick (1979) sid. 11f

¹⁷ Ibid. sid. 14

vill att alla andra ska se dem) inte bara som ytterligare en kultur, utan som kulturen som bör anammas av alla inom ett samhälle. Detta är den dominanta kulturen i ett samhälle, eller den dominanta sociokulturella ordningen och den kommer att göra allt för att hålla andra konkurrerande kulturer inom dess allomfattande synhåll.¹⁸

Den rådande kulturen inom ett samhälle måste på något sätt bibehålla sin dominans över individerna och samtidigt se till att inga andra alternativ vinner större rum i den kulturella diskursen. Bauman skriver att kultur handlar om att införa och vidmakthålla en ordning i ett samhälle, samtidigt som man försöker bekämpa allt som avviker från den ordningen genom att klassa dessa som ”kaos”. Kulturen konstruerar en ordning som är både artificiell och planerad, men inte nog med det utan den värderar den också. Detta innebär att när det implementeras en ledande ordning i ett samhälle, så betyder det att denna hyllas som det bästa alternativet, eller i vissa extrema fall det enda alternativet. På det här sättet lyckas den degradera alla andra alternativ som underlägsna eller oordnade eller att vara rent ut sagt kaotiska.¹⁹ Oftast finns där dock inget större behov från den dominerande kulturens sida att öppet bekämpa konkurrerande och avvikande kulturyttringar med kraft. Utifrån Gramscis teorier så brukar de dominerande klasserna utöva auktoritet och ledarskap över de underordnade klasserna inte bara genom tvång, men huvudsakligen genom att dessa underordnade klasser ger frivilligt sitt samtycke till att bli dominerade. De dominerande grupperna skapar genom detta system vad Gramsci kallar för en ”hegemoni”.²⁰ Denna skapas som sagt genom att vinna och skapa sig samtycke bland de underordnade grupperna till att bli dominerade. Men dessa grupper gör det dock bara därför att de dominerande gruppernas makt verkar i deras ögon som legitim och naturlig. De underordnade grupperna faller offer för; och hålls kvar av; den dominerande ideologin som i deras ögon inte verkar ideologisk alls utan permanent och naturlig. Detta är ett krav för att hegemonin ska kunna upprätthållas och fortleva i det tillstånd som den är i.²¹ För Gramsci är det dock en omöjlighet för att en hegemoni ska kunna fortleva i det tillståndet som den är från början. Eftersom hegemonin är i behov av samtycket från majoriteten av de underordnade grupperna kan den inte utövas av samma allians av dominerande grupper. Hegemonin är inte universell och den är inte given någon särskild grupp. Den måste istället vinnas, reproduceras och upprätthållas. Hegemoni

¹⁸ Hall, Stuart (1981) sid. 54

¹⁹ Bauman, Zygmunt (1990) sid. 177

²⁰ Barker, Chris (2000) sid. 59

²¹ Hebdige, Dick (1979) sid. 16

är enligt Gramsci en ”rörlig jämvikt”. Vad han menar med det här begreppet är att det kommer existera maktrelationer som kommer pendla genom att vara gynnsamma och ogynnsamma för den ena gruppen eller den andra.²² Hegemonin; eller den dominanta kulturen; i ett samhälle är i inga fall en homogen struktur, utan visar tydligt på olika intressen inom de dominerande grupperna som ingår i den rådande hegemonin.²³ Det kan ytterligare tilläggas att det är inte på det viset att de underordnade grupperna står stillastående och låter sig domineras av den dominerande gruppen. Även om det kan existera vissa perioder av lugn mellan de underordnade, och dominanta kulturen. Det pågår dock ständigt en kamp från dessa underordnade grupperns sida; och i den här kategorin hör också subkulturerna till; för att få sina egna beteenden, värden och livsstilar legitimerade.²⁴

3.2.3 Subkulturer och dess motstånd

Som tidigare nämnts så består ett samhälle av ett antal olika kulturella grupper. Nära dessa grupper finner en uppsättning av mindre grupper som är mer lokaliserade och som innehar annorlunda strukturer från de större kulturella nätverken. Dessa är ”subkulturer” som trots sina skillnader är sammanlänkade till de större kulturerna. Sammanlänkade därför att även om de kan inneha annorlunda strukturer från de större grupperna, så har de likväl uppstått från dessa större kulturer där de fortsätter att existera och samexistera i. Trots det skapar dessa subkulturer en klar och sammanhängande identitet och struktur för sina medlemmar som skiljer sig från sina respektive grupper. De bygger med andra ord en egen värld för sig själva inom den rådande kulturen.²⁵ För Mike Brake är just subkultureernas existens ett tecken på att det inom ett samhälle finns alternativa former av kulturella uttryck som reflekterar en kulturell pluralitet i en kultur som verkar för att dominera medlemmarna av ett samhälle.²⁶ Trots denna kulturella pluralitet som subkulturerna representerar enligt Brake så är de likväl inte fria från den större kulturens rådande ideologi. Just därför att dessa subkulturer både existerar och samexisterar inom en större kulturell ram så är de inte fria från den rådande ideologin och många av särdragen som man finner inom den rådande meningsskartan bland en grupp kan likväl finnas inom en subkultur och dess

²² Ibid. sid. 16

²³ Hall, Stuart (1981) sid. 55

²⁴ Brake, Mike (1980) sid. 5

²⁵ Hall, Stuart (1981) sid. 55f

²⁶ Brake, Mike (1980) sid. 8

medlemmars meningskarta.²⁷ Detta innebär att medlemmar från en viss subkultur kan ha samma fördomar om till exempel någon annan grupp likadant som de individer från den större kulturen; som också kan ha fördomar om den här subkulturen.

En av subkulturernas viktigaste kännetecken är stilen och dess symboliska användning av den. Det är utifrån stilen som subkulturen kan accentuera sin existens. För Brake uttrycker stil en grad av engagemang i subkulturen samtidigt som den visar på individens medlemskap i en specifik subkultur som bara genom sitt utseende antingen nonchalerar eller angriper de dominerande värden i ett samhälle.²⁸ Albert K. Cohen skriver angående stilen:

”An actor learns that the behaviour signifying membership in a particular role includes the kinds of clothes he wears, his posture, his gait, his likes and dislikes, what he talks about and the opinion he expresses”²⁹

Vissa konsumtionsvaror som till exempel kläder kan användas för att trotsa dominanta normer och samtidigt visa på en särskild livsstil.³⁰ Livsstilen är för subkulturernas medlemmar ett set av underjordiska värden; som i vanliga fall bara är accepterade uttryck under fritiden, som betonas och framhävs istället för mer respektabla värden. Dessa underjordiska värden kan till exempel vara ett sökande efter spänning, äventyr och en njutningslystnad som är ett moralisk beteende som är ogillat. Vid sidan om de underjordiska värdena finner vi de värden som betonas av samhället som till exempel säkerhet, rutinisering och att vara en hårt arbetande individ.³¹

Det är inte bara betoningen av respektive subkulturs existens som framhävs i stilen. Subkulturernas ifrågasättande av hegemonin finner man också i stilen enligt Hebdige. Vad han menar är att vissa objekt eller konsumtionsvaror kan tillägnas av subkulturer för att bära på en betydelse som inte var avsett från början. Denna hemliga innebörd som modifieras av subkulturerna är ett uttryck för en form av motstånd gentemot ordningen som garanterar deras fortsatta underordning. Subkulturernas modifieringar av konsumtionsvaror går emot naturen och stör samhällets normalisationsprocess. De kan ses som gester och rörelser mot en diskurs som förolämpar den ”tysta

²⁷ Hebdige, Dick (1979) sid. 87

²⁸ Brake, Mike (1980) sid. 12

²⁹ Ibid. sid. 12

³⁰ Ibid. sid. 14

³¹ Ibid. sid. 11

majoriteten” och utmanar enighetens och sammanhållningens princip.³² John Fiske anser att genom att ändra meningen på kulturella konsumtionsvaror; kulturella konsumtionsvaror som bär på krafter som centraliserar, disciplinerar, hegemonisera, skapar massor och passiviserar folket; kan olika grupper undgå och göra motstånd mot de disciplinära satsningarna från den dominerande sociala ordningen och motverka försöken att skapa en homogen kultur. ”Att riva upp eller bleka ens jeans är en motståndstaktik”, enligt honom.³³

En annan viktig aspekt är förhållandet mellan media och subkulturerna. Media har en avgörande roll när det gäller att definiera våra erfarenheter för oss. De förser oss med de mest tillgängliga kategorierna för att klassificera den sociala världen. Det är huvudsakligen genom pressen, televisionen, film etc. som erfarenhet är organiserad, tolkad och görs till en sammanhang i motsatts till hur det egentligen är.³⁴ På det här sättet lyckas media skapa en våg av hysteri och panik varje gång en ny subkultur uppstår. En hysteri som enligt Hebdige är ambivalent. Vad han menar är att denna hysteri pendlar mellan rädslan och fascinationen, indignation och underhållning. Här menar han att en subkultur kan å ena sidan hyllas i vissa sidor (som till exempel modesidor) eller så kan den förlöjligas eller smädas i andra sidor (som till exempel sidor som definierar subkulturer som sociala problem). Vanligtvis är det subkulturernas stilistiska innovationer som drar medias uppmärksamhet från början. Därpå upptäcks det avvikande eller antisociala av polisen, domarkåren och pressen.³⁵ När dessa tre grupperna kommer in i bilden är det därför att de dominanta grupperna börjar känna av att deras makt håller på att utmanas, försvagas och utmattas. Därför övergår de från sin samtyckestaktik till en taktik inhyst i tvånget. Detta är ett tecken på att de styrande gruppernas hegemoni är i kris och utmanarna måste bekämpas.³⁶

Detta kan göras på två olika sätt. Det ena är att media placerar subkulturernas motstånd inom den dominanta ramen av mening, och de ungdomar som väljer att gå med i en subkultur blir ledda tillbaks till den platsen där det sunda förnuftets tolkningar kan få dem att passa in, oftast som djur eller problem. Genom denna process kan den brutna ordningen bli hel igen, och subkulturen i fråga inkorporeras

³² Hebdige, Dick (1979) sid. 17f

³³ Fiske, John (1989) sid. 28f

³⁴ Hebdige, Dick (1979) sid. 84f

³⁵ Ibid. sid. 92f

³⁶ Hall, Stuart (1981) sid. 61

som en underhållande spektakel inom den dominerande mytologin där medlemmar ur denna subkultur betraktas som ”den andre” eller som ”fienden”.³⁷

Det andra är att subkulturen tränger in i den rådande kulturen eller mainstreamkulturen. Vad som då händer inom ett samhälle är att värdena tänjs. Detta på grund av att en subkultur inte kan överleva om den existerar i direkt konflikt med det rådande samhället.³⁸

4.0 Presentation av empirisk undersökning

I detta avsnitt kommer jag att presentera mitt empiriska material och jag kommer att koppla detta material till min teoretiska referensram. De namn som mina intervjupersoner har i denna presentation är fingerade för att skydda deras anonymitet.

4.1 Inledning - Musik och subkultur

Till min stora förvåning var svaren på mina frågor väldigt lika, men samtidigt annorlunda från vad jag hade förväntat mig från början utifrån min förförståelse.

I tre av intervjuerna började jag med att fråga intervjupersonerna vad det var för musik som de lyssnade på och om den musikstilen var på något sätt anknuten till någon form av subkultur. Tre av intervjupersonerna är anknutna till subkulturer som kretsar mycket kraftigare kring musik, mycket mer än vad den fjärde intervjupersonen (Andreas) är; det vill säga graffitimålaren. Hans subkultur kretsar i första hand runt målningens expressiva uttrycksätt och sekundärt kommer musiken som enligt honom inte är sammanlänkad på det sättet som de flesta utomstående tror. Det vill säga: tanken att alla graffitimålare är hip hopare, är något som dementeras av honom. *”Det är väldigt många som målar som inte är hip hopare. Det finns många som är hårdrockare och som är värsta graffitimålare”*. De tyder på att de flesta graffitimålare lyssnar på musik som är kopplade till olika subkulturer, men känner samtidigt en större tillhörighet till graffitikulturen.

Innan jag börjar med analysen tänkte jag att jag skulle ge en kort beskrivning av varje intervjuperson. Vad de lyssnar på, vilken kultur den musikstilen är kopplad till och vad de har för sysslor inom denna kultur.

³⁷ Hebdige, Dick (1979) s. 94

³⁸ Brake, Mike (1980) s. 11

4.1.1 Maria

Maria en diskjockey och skivsammlare som lyssnar på flera olika musikgenrer vars gemensamma nämnare är att de klassas som ”svart musik”. Det vill säga musik som har anknytning till det afrikanska muskarvet. Dessa kan vara allt från jazz, soul, hip hop, drum n’ bass, house, broken beats till acid jazz. Listan kan göras hur lång som helst. Dessa musikstilar har, enligt henne; en särskild livsstil eller kultur som pendlar mellan klubbkulturen och hip-hop kulturen. Något som hon väljer att kalla för ”street” och som kretsar väldigt mycket runt om skivsamlandet, spelandet och dyrkandet av musikelektronik.

4.1.2 Nicklas

Nicklas är klubbarrangör, diskjockey, kontaktförmedlare inom ravekulturen och journalist som lyssnar och spelar främst techno och electro av kvalitet och som inte är stor eller kommersiell. Livsstilen eller subkulturen runtom dessa två musikstilar är för honom ravekulturen. En kultur där festen och dansen är något heligt och där man festar hela natten. Ett slags uttryck för frihet och ett sätt att släppa ut energi.

4.1.3 Andreas

Andreas är en graffitikonstnär och tillhör enligt honom själv en av graffitimålgenerationerna som började 1995. Det var då han i alla fall gjorde sin första målning. Graffitikulturen som präglas ofta av sina komplexa väggmålningar och vars medlemmar kännetecknas; enligt Andreas; av att de brukar ha färgstänk på fingrarna och skorna. Däremot anser han inte att det stämmer att alla graffitimålare är hip hopare. Det finns folk från alla möjliga subkulturer. Andreas däremot lyssnade på hip hop, breakbeats och electro förr, men har i senare tider börjat gå över till funk, jazz, blues och även rock. Men han har fortfarande en förkärlek för den svarta musiken.

4.1.4 Fredrick

Fredrick spelar i ett band som spelar dödsmetall och lyssnar på samma typ av musik och andra typer av hårdrock. Dödsmetallen kännetecknas av att vissa gitarrljud kan lätt misstolkas som oväsen. Dessutom är sången en annan punkt som är särskild för denna kultur. Man kan sjunga på två olika sätt: antingen med ”bröl” som sägs låta ungefär som en björn, eller så använder man sig av skrik. Denna musikstil har en

subkultur som kretsar kring klädstilar (mycket svarta kläder), satanism och ansiktsmålningar där man försöker se ut som lik. Men det är i extrema former säger min intervjuperson.

4.2 Att tillhöra en subkultur

Medlemskap i en subkultur brukar ofta byggas på personernas symboliska användning av stilen, genom att anamma den särskilda subkulturens roll eller stil. Oftast görs detta genom att bland annat klä sig i dess klädeskod, utveckla särskilda smaker, och anpassa sina åsikter för att passa in i subkulturen. Dessa uttryck kan finnas i subkulturernas ”stil” som visar på graden av engagemang.

Mina intervjupersoner var extremt fundersamma när de konfronterades med frågan om dem själva ansåg att de tillhörde någon specifik subkultur. Det var oftast en kluven syn man fick från intervjupersonerna. Visst ansåg att de var medlemmar i subkulturer och att de levde sina liv nära inpå subkulturerna, men samtidigt tog man inte till sig alla de attribut som kopplades med sina respektive kulturer. De ”köper inte hela paketet” med andra ord. Fredrick till exempel ansåg sig inte tillhöra sin subkultur lika mycket nu som han gjort förr. Även om han själv spelar i ett band kände han att han hade dragit sig tillbaka en hel del och blivit mer alldaglig.

Nicklas anser sig vara en del av sin subkultur, men samtidigt påpekar han att han inte enbart är det. ”Jag har en fot inne i den världen, men det är inte på något sätt...det är inte mitt liv. Och det tror jag är jävligt viktigt”. Varför denna intervjuperson har denna inställning är för att han inte anser att livet som levs inom denna kultur håller i längden. Det eviga festandet och drogerna anses vara ett problem för honom. Så även om han anser sig vara en del av sin subkultur så försöker han medvetet hålla sig lite utanför.

4.3 Subkulturernas förhållande till makten i samhället

I ett samhälle försöker makten att implementera och bibehålla en viss kulturell ordning, som ska följas av dess befolkning. Samtidigt som man försöker med alla möjliga medel att bekämpa alla andra alternativ som uppstår. En liknande förklaring fick jag av Maria:

”Allting som inte passar in i samhällets kakform, det är konstigt och ska inte finnas till helt enkelt. Nu gör de allt för att radera det som... alltså bara hela ungdomskulturen överhuvudtaget. Det handlar inte bara om musiken utan om ungdomar som försöker göra någonting nytt, nyskapande och innovativt. Men då blir man nerlagen direkt. Man får ingen hjälp från den sidan alls”.

Den här intervjupersonen känner att personer som avviker från samhällets givna normer har ingen plats eller möjlighet att ge utlopp för sina kulturella grunder. Enligt henne är det mycket svårare att starta en klubb vars urval bygger på olika subkulturella musikstilar. Däremot är det mycket lättare att öppna ordinära nattklubbar som riktar sig till; vad min intervjuperson kallar; helyllesvenskar. Förklaringen till detta; menar Maria; är för det första att dessa nattklubbar formar människorna som går dit och för det andra att myndigheter tror att dessa personer är personer som inte bråkar. Hade det däremot varit en subkulturell nattklubb hade den däremot kännetecknats av myndigheterna som en plats fylld av bråk och där drogkulturen florerar. Makten försöker bekämpa och degradera dessa avvikande kulturyttringar genom att betrakta dem som kaotiska. En given anledning till att inte ge dem något rum i den kulturella spelplanen.

Samma tankar finner man hos Nicklas. Man har inte samma möjligheter; enligt honom; att kontakta myndigheter för att starta en klubb som om man skulle kontakta en myndighet för att anordna en rockkonsert. Den illegala festverksamheten tar härvid över för att fylla ut tomrummet som finns av avsaknaden av legala alternativ. Något som min intervjuperson anser är definitivt ett resultat av att kontakten med myndigheter är så dåligt inom det området.

När jag frågade mina intervjupersoner hur de uppfattade att de personerna med makt eller i högre poster såg på dem, var de ganska liknande svar jag fick av dem. Synen på dem var överhuvudtaget negativt. Maria ansåg att:

”Det är negativt. Alla har ju sina stereotypa inställningar och jag kan tänka mig att de har det. Liksom, överdrivet negativt över hur jag lever mitt liv. Speciellt om jag är tjej, kan jag tänka mig att dom tänker: Jaha, men ska inte hon gå ut och köpa lite smink och shoppa kläder och sådär. Varför går hon och letar skivor och spelar ute och gör sådana konstiga

grejer? Speciellt om man vill engagera sig politiskt eller göra någonting kul som en klubb eller någonting, då blir det ännu värre.

När jag frågar henne varför hon tror att de tänker på det viset eller vad som är anledningen, tillägger hon:

”Ja, det är det att man inte passar in i samhällets normer. Att man inte gör som alla andra. Att man inte jobbar nio till fem och sådär.

Försöker man tolka det här kan man säga att människor uppfattar världen de lever i utifrån vissa ”meningskartor” som är till för att stödja makten hos vissa sociala grupper. Dessa manifesterar sig i form av det sunda förnuftet och är till för att folk kan organisera sina liv och erfarenheter. Dessa personer i maktposition utgår från det sunda förnuftet som de har inrotat i sig och försöker anpassa avvikande personer till att också leva utifrån samma livsstil som de själva har.

Nicklas såg det som att alla personer värnar om sig själva och sitt jobb och skulle man tillåta en legal ravefest skulle det kunna vara farligt på grund av att där kan det förekomma droger.

4.4 Subkulturer och media

Oftast när en ny subkultur uppstår brukar det uppstå en våg av hysteri och panik i media. Detta brukar leda till att det samtidigt skapas en moralisk panik bland befolkningen. Media hjälper därutöver till att placera dessa nya subkulturer i den dominanta ramen av mening. Det vill säga att personer från subkulturer kan anpassas till det sunda förnuftets tolkningar som anammas av majoriteten av befolkningen. Här skapas fördomarna som ser ungdomar som ”den andre”, ett problem och onormal. Nicklas beskrivning av teknokulturens förhållande till media kan förklaras med denna tolkning. Enligt honom är den generella bilden av technomusik och dess scen, att den är dålig och att det är dumt. Vanligt folk uppfattar den som: *”människor som springer i orangea kläder och dansar hela nätter”*. Detta är ett resultat, enligt honom, av exponeringen som ravekulturen fick i media runt 1995- och 96.

”Den exponerades mycket i media. Det var rave-kommisioner och det visades bara en sida och det var av ungar som står och viftar och knarkar. Det var den bilden som gick ut i media och som verkligen har etsats sig fast. Som finns fortfarande och som gör det jävligt svårt för mig som arrangör till exempel att ringa upp en klubblokal och säga att jag vill köra en technofest. För då får dom direkt den bilden vilket inte alls är fallet”.

Medias exponering har lett till att en panik har skapats i samhället. Folk blir rädda för dessa dansande och knarkande ungdomar som är på väg att omkullkasta hela deras djupt inrotade ”meningskarta”. Skräcken och paniken sprider sig och når slutligen polisen, domarkåren och pressen som börjar intressera sig för subkulturens avvikande och antisociala aspekter. Dessa är tillräckliga skäl för att försöka motarbeta och slå ner denna nya kultur. Dessutom blir det svårt för personer som Nicklas att arrangera lagliga fester, just på grund av denna moraliska panik bland människorna. Den negativa bilden som har skapats av media och av makten är vid detta tillfälle djupt inrotad i människors ”sunda förnuft” och några försök att förstå teknokulturen är inte attraktivt. Denna bild är så djupt inrotad att när konflikten förr eller senare lugnar ner sig så lever den vidare i det ”sunda förnuftets” sfär.

Andreas känner att attityden gentemot graffitikulturen har förändrats till det bättre, till skillnad från tidigare. Nu när graffitikonsten har blivit större har den samtidigt blivit mer accepterad. Men det är idag en fråga om generationer. För en viss generation som kanske inte vet så mycket om graffiti, kan reaktionen bli att graffitimålare läggs i; vad Andreas kallar; klottrarfacket. Alla dras över en kam. Andra generationer brukar se det som något främmande, men blir imponerade av det när de väl får syn på en målning. Hatet mot graffitikonsten beror bara; enligt Andreas; på att den är olaglig. *”Graffiti är olagligt, bull, det ska inte finnas.”* Samtidigt gillar han att experimentera med folks reaktioner och detta ledde till ett projekt där han gjorde olagliga målningar som inte var klassiska graffitimålningar.

”Helt plötsligt gör man någonting som inte är graffitistil, men som också är ute, och då kanske det blir en viss: hm... Va fan! Vad är detta för något? Ska det vara där eller ska det inte? Det är ballt att få folk att ifrågasätta det”.

Med denna taktik saboterar han folks förutfattade meningar om vad graffiti är och inte är. Andreas anser att människor ifrågasätter för lite vad dom ser och väljer hellre att påtvingas det som media säger om graffiti. Men allting är inte bara dåligt. Det är väldigt mycket mer intresse från medias sida idag, säger Andreas. Dessutom är medlemmar ur graffitikulturen själva delaktiga och skapar sina egna mediakanaler vare sig det är tidningar eller filmer. De nya teknologierna används också flitigt. Något som Andreas ogillar starkt. På Internet finns vissa "Communitys" där graffitimålare kan gå in och skryta och visa sina senaste målningar. *"Jag tycker det är det värsta som finns. Jag hatar det för det är så mycket. Jag menar, polisen sitter där och kollar hela tiden och dom vet allt bara för att alla kacklar"*. Oavsett om det har blivit en större acceptans för graffitin, så har polisen och ordningsmakten inte glömt bort graffitins avvikande och antisociala karaktär. Men även Andreas inser att det inte går att göra något åt de nya teknologierna och väljer istället att utnyttja dem för att lura polisen och yngre målare som kan förstöra de tågställen där han verkar.

4.5 Att vara den "andre"

Det här kapitlet är väldigt sammanlänkat med det förra och jag har till viss del redan börjat med min förklaring, men känslan av utanförskap eller av att vara annorlunda är något som sätter sin prägel på mina intervjupersoner. Därför var det inte konstigt att vissa av dem hade en del att säga om det.

Fredrick är ganska övertygad om att folk ser ner på honom och hans kultur. Folk blir enligt honom förvirrade för att dom vet inte vad det är för något som dom har att tampas med. Reaktionen blir därav att folk tycker att de är fjantiga och löjliga människor som försöker gå omkring och vara onda. Eller så är tanken att dessa människor bara försöker vara speciella. Det är i stort sett bara negativa attityder.

Den här synen var tämligen representativ för alla mina intervjupersoner. När Maria fick samma fråga, så fick jag svaret att antingen tycker folk att hon är jättekonstig som lyssnar på så konstig musik eller så tycker de att hon är häftig. I allmänhet är det äldre personer som är mer trångsynta och som brukar skrika åt henne: *"Jaha, vad fan är det här för skit du lyssnar på?", eller "Stäng av skiten!"*.

4.6 Synen på de ”andra”

Synen på de ”andra” som inte är medlemmar av någon subkultur, var väldigt lik mellan de olika intervjupersonerna. Min stora förvåning var däremot att de inte såg på dem särskilt negativt som jag hade förväntat mig från början. Det var snarare en förstående infallsvinkel de försökte använda sig av för att förstå dessa personer. Både Nicklas och Fredrick tyckte synd om dessa personer. Nicklas tycker det är synd därför att all kulturell verksamhet; enligt honom; är som bäst precis innan den kommersialiseras och ska spridas till den stora massan. Han känner däremot inte sig befogat att kritisera dessa personer för han anser att:

”Alla människor har ju sina egna intressen. Man kan ju inte vara intresserad av allt. Jag råkar vara jävligt intresserad av musik, men då är väl dom förhoppningsvis intresserade av någonting annat”.

Denna tanke följer på samma sätt hos andra intervjupersoner. Fredrick till exempel anser att:

”Det är bara sorgligt tycker jag. Men det är mest för att jag tycker att musik är viktigt, det är inte alla som gör det heller. Musik är något av det viktigaste som finns, och då ska man inte nöja sig med... Man ska aktivt leta efter det man tycker om själv. Men dessa människor. Jag kan bara anta att dom har viktigare saker för sig än musik. Jag hoppas att dom inte tycker att musik är viktigt, isåfall så missar dom ju jävligt mycket”.

Man skulle kunna säga att dessa personer som inte är inte intresserade av musik eller anser den inte vara lika viktigt som mina intervjupersoner, har fallit offer för de kulturella konsumtionsvarornas krafter. De krafter som centraliserar, disciplinerar och hegemoniserar. På samma sätt försöker Andreas förstå sig på dessa personer. Han känner att dessa människor behöver andra som ska tänka för dem. Att de lever på det sättet som samhället vill att de ska leva, eller att de låter sig bli kontrollerade av samhället och gör saker och ting enkelt för sig själva. Att lyssna på musik blir nästan något mekaniskt, det blir något man gör utan vidare eftertanke. Istället för att göra motstånd som subkulturerna gör genom att ommodifiera de kulturella

konsumtionsvarorna för att bli en kulturell resurs, väljer dessa personer att slukas upp av den dominerande kulturella ordningen inom samhället.

4.7 Subkulturer – enad front eller präglad av fördomar?

Hur personer från olika subkulturer ser på varandra är väldigt ambivalent. Å ena sidan kan de känna en viss samhörighet på grund av att de oftast upplever samma saker som andra personer från andra subkulturer. Maria svarade på frågan om hon har en bättre förståelse för en person som är med i en subkultur än för en som inte är med i någon subkultur på det här viset:

”Det är klart. För att han är ifrån en subkultur och det är automatiskt att man är, eller att man vet hur den här människan tänker. För att han upplever samma saker som en själv gör. Att man blir liksom uttittad för att man är annorlunda”.

Däremot är subkulturerna inte helt präglade av dessa harmoniska och solidariska känslor. Under ytan finner man motsättningar subkulturer emellan och inom en subkultur. Maria förklarar att hon i vissa fall inte passar in i den subkulturen hon är med i; enligt andra; för att hon är tjej. De negativa synerna är vanligtvis att folk inte tar henne på allvar när hon ska spela. Oftast tror folk att hon antingen är flickvän till någon av dj:na som ska spela, att hon är någon dj:s groupie, eller att hon hjälper någon dj med att bära skivorna. Det blir lite snopet från den andra personens sida; berättar hon; när hon säger att hon faktiskt ska spela skivor. Subkulturer är inte fria från fördomar och det finns en ideologi inom subkulturerna också. Medlemmar av subkulturer har också sina ”meningskartor” och precis som alla andra försöker de utifrån det ”sunda förnuftet” organisera sina liv och erfarenheter. Ideologin skonar ingen i ett samhälle.

Både Nicklas och Fredrick erkänner att de har fördomar om andra subkulturer. Nicklas säger till exempel:

”Ja, jag är väl likadan som alla andra där. Till exempel om det är en hip hop dj som jag inte känner så kan jag tänka: Åh, va fan! Han spelar bara

den här jävla kommersiella smörjan som hip hop är. Så jag kan var precis likadan som andra är mot mig. Tyvärr”.

På samma sätt berättar Fredrick om sina fördomar gentemot syntare:

”Jag känner en hel del syntare och innan man lärde känna dem så var det väldigt mycket: Fan vad konstiga människor! Men som vanligt upptäckte man att dom är ju precis som alla andra egentligen. Alla är ju likadana egentligen. I grund och botten är alla vanliga människor. Men det är dom här konstiga frisyerna och tigha kläderna och allt vad det heter. Precis på samma sätt som folk reagerar på oss”.

Även om Fredrick erkänner att han har fördomar gentemot andra subkulturer, så går han med på att det är lättare att hitta likhetstecken med andra subkulturer.

4.9 Motstånd eller acceptans?

Detta är också en väldigt delad fråga. Visst ligger mina intervjupersoner i motstånd gentemot den dominerande kulturen i samhället, det blir man om man är med i en subkultur som betraktas som avvikande från det normala. Samtidigt kan man dock se en tendens av att vilja få förståelse för sin kultur och kunna bli accepterade. Istället för rent motstånd, för de en kamp mot den dominerande normen för en legitimering av sina beteenden, värden och livsstilar. Nicklas; som själv är arrangör och dj; för exempelvis en kamp för att tvätta bort den negativa stämpeln på ravekulturen. Denna stämpel präglas ofta av en syn att folk som lyssnar och dansar till techno är dumma eller näst intill lägre stående varelser. En bild som har skapats av media och av de kommersiella radio- och TV-kanalerna. Nicklas motiv till att bekämpa denna syn på sin kultur, är främst för att hans vilja är att kunna nå ut till en bredare massa. Vad Nicklas försöker göra är att föra en ideologisk maktkamp för att kunna ändra på den rådande hegemonin i samhället.

Subkulturernas kluvna förhållande till den dominerande kulturen kan även ses på ett annat sätt. Subkulturer som har en motståndsställning gentemot den dominerande kulturen, kan i många fall inte överleva om de ligger i direkt konflikt med det rådande samhället. Istället går de över och blir en del av den traditionella kulturen när värdena

tänjs inom samhället. Detta kan ses i Andreas skildring av graffitikulturen som börjar få en större acceptans, trots att den fortfarande idag ligger i motstånd gentemot myndigheterna och makten i samhället. Å andra sidan finns det flera personer som kämpar för graffitikulturen på samma sätt som Nicklas gör för teknokulturen. Andreas erkänner att det finns många rötägg inom graffitin som förstör för alla andra, men så länge det finns bra förebilder som kan tala bra för graffitin och är ett bra exempel så kommer den lagliga graffitin få leva. Samtidigt påpekar han att genom att höja straffen för att måla olagligt kommer politiker inte lyckas få bukt med graffitin.

”Ju jobbigare dom gör det, ju mer tycker den kommande generationen att det är roligt att kämpa emot. Det har ju blivit svårare med åren, men hitintills har det ju bara blivit mer graffiti.

Ju mer de försöker motarbeta graffitikulturen desto mer graffiti kommer det bli. Bara för att folk vill bli accepterade betyder inte att de gör motstånd om de känner att det finns en nödvändighet till det.

5.0 Resultat och sammanfattning

I det här avsnittet har jag för avsikt att knyta samman mitt empiriska material med min teoretiska referensram i en sammanfattning.

Ett av mina syften var att titta på hur den dominerande kulturen i ett samhälle ser ut och hur den fungerar. Jag har utgått utifrån min teoretiska referensram att inom kulturen så finner vi ideologin och inom ideologin finner vi de meningskartor som utnyttjas av folket för att göra saker begripliga och för att kunna tolka omvärlden och sina erfarenheter. Som Gramsci skriver utnyttjas dessa meningskartor för att stödja makten hos vissa sociala grupper genom att de sociala relationer och de former att organisera omvärlden framträder som om de vore universella och tidlösa för folket. Ideologin själv är en uppsättning av idéer, meningar och bruk som ger sken av att vara universella sanningar som framträder som en fragmenterad form av sunt förnuft. Eftersom vissa grupper har en större makt än andra i ett samhälle, leder då detta till att dessa grupper som har monopol på makten dikterar sina egna definitioner av omvärlden och förväntar sig att alla ska ställa upp på den. Detta blir den dominerande

gruppen eller vad Gramsci kallar för hegemonin. Samtidigt försöker denna hegemoni bekämpa andra kulturella alternativ genom att klassa alternativen som kaotiska och underlägsna. Den försöker att bibehålla sin dominans över folket genom att de underordnade grupperna ger sitt samtycke till att bli dominerade av den. Jag anser mig ha hittat belägg för dessa tankar utifrån min empiriska undersökning. De personer jag har intervjuat anser sig bli bekämpade av en dominerande norm som inte anser att de passar in i dess normer och försöker därför radera bort deras kultur. De känner att de inte har samma möjlighet att uttrycka sina kulturella grunder som andra personer. Samtidigt tolkas dessa personer och deras kultur utifrån den meningskartan som har dikterats av hegemonin och som sprids ut till folket genom media. Det skapas stereotypa framställanden om hur dessa personer och deras subkulturer är och försök görs för att ordna in dem återigen i hegemonins led.

Befolkningen som är under den rådande hegemonins makt tolkar dessa subkulturer utifrån det sunda förnuftet som ingår i den rådande ideologin. Dessa bilder får de genom media som framställer dem; på ett negativt sätt; som ”den andre” och ”fienden”. Mina intervjupersoner känner att folk i allmänhet brukar uppfatta dem och sina respektive subkulturer oftast på ett negativt sätt och med rädsla, just på grund av den felaktiga bilden som media har framställt. Detta blir ännu ett hinder för att kunna få utlopp för sin kultur. Den här paniken bland befolkningen väcker dessutom polisens och domarkårens intresse som går in för att bekämpa, motarbeta och slå ner denna nya kultur; samtidigt som deras definition av den nya subkulturen tas tillvara av det sunda förnuftet bland befolkningen och leder till att de ser ner på denna subkultur just på grund av att den betraktas som olaglig.

Subkulturer är dock inte fria från meningskartorna. Alla individer styrs av en meningskarta även de som är med i subkulturer. Denna meningskarta kan skilja sig från den rådande i samhället som anammas av den större delen av befolkningen. Detta ser man bland mina intervjupersoner på hur dom tolkar musiken som anses vara en viktig del av deras liv, till skillnad från de personer som inte ingår i någon subkultur. Man anar en negativ syn på dessa personer från mina intervjupersoners sida, men samtidigt försökte de förstå dessa personer med motiveringen att de förmodligen inte var intresserade av musik. Subkulturernas meningskartor är dock inte helt fria från den dominerandes inflytande. Dessa subkulturer har uppstått från en större kulturell grupp där de fortsätter att existera och samexistera i så det går inte att avskärma sig från denna inflytande. Det här ser man bland mina intervjupersoner som själva kan se

ner på andra subkulturer och dess medlemmar. Den rådande synen på kvinnan reproduceras även inom subkulturen som en intervjuperson påpekar. Hon känner att hon ibland inte tas på allvar som diskjockey just på grund av att hon är kvinna.

Vad är det då som ytterligare kännetecknar dessa subkulturer? Stilen och dess symboliska användning är för subkulturerna dess viktigaste kännetecken. Stilen uttrycker en grad av engagemang och medlemskap i en subkultur. Detta inkluderar hur man klär sig, hur man beter sig, vad man gillar och ogillar etc. Det blir till en livsstil som propagerar för en uppsättning av underjordiska värden. För mina intervjupersoner var det en självklarhet att de var medlemmar av en subkultur, men samtidigt var deras grad av engagemang inte lika hög som för andra. De väljer att inte ingå i sina respektive subkulturer fullt ut bland annat på grund av att de subkulturernas underjordiska värden betraktas av dem som ett problem.

Hur utnyttjas då motståndet mot masskulturen av subkulturerna? Genom stilen och dess underjordiska värden har man möjlighet att göra motstånd och angripa de dominerande värdena i ett samhälle. Det vill säga att man använder sig av olika konsumtionsvaror som man därefter modifierar för att bära på en betydelse som inte var avsett från början och vars betydelse bara förstås subkulturens medlemmar. På detta sätt stör man samhällets normalisationsprocess, utmanar hegemonin, förolämpar den "tysta majoriteten" och utmanar enighetens och sammanhållningens princip. Ett medlemskap i en subkultur blir då en vägran att ingå i den dominanta kulturen. Det innebär att mina intervjupersoner genom sitt medlemskap i sina respektive subkulturer har valt att vara i en motståndsställning. Genom att ändra på meningen på vissa konsumtionsvaror; som när de använder sprayburkar till annat än att måla bilar; och anamma en stil som skiljer sig från majoriteten av befolkningen så har de ställt sig i ett motståndförhållande till hegemonin. I det här avseendet kan man då konstatera att medlemskap i en subkultur innebär ett motstånd mot den dominerande kulturen; eller masskulturen; i ett samhälle. Detta besvarar min huvudfråga.

Som avslutning kan jag nämna att jag fann en sida som jag inte hade räknat med från början. Denna är att mina intervjupersoner; även om de är i ett motståndförhållande till masskulturen; trots allt vill få förståelse för sin kultur och försöka bli accepterade. De för en ideologisk maktkamp mot hegemonin för att få sina beteenden, värden och livsstilar legitimerade. Detta görs bland annat genom att tvätta bort den negativa stämpeln på subkulturerna och genom att försöka nå ut till fler människor.

6.0 Referenslista

Tryckta källor

Barker, Chris *Cultural studies – Theory and practice*. Sage publications, 2000, London.

Bauman, Zygmunt *Att tänka sociologiskt*. Bokförlaget Korpen, 1990, Göteborg.

Brake, Mike *The sociology of youth culture and youth subcultures*. Routledge & Kegan Paul, 1980, London.

Clarke, John & Hall, Stuart m.fl. *Sub Cultures, Cultures and Class* i Bennet, Tony m.fl. (red) (1981) *Culture, Ideology and Social Process*. The open university press, 1981, printed in Great Britain.

Fiske, John *Understanding popular culture*. Routledge, 1989, London.

Hebdige, Dick *Subculture – The meaning of style*. Routledge, 1979, London.

Holme, Idar Magne & Solvang, Bernt Krohn *Forskningsmetodik – Om kvalitativa och kvantitativa metoder*. Studentlitteratur, 1991, Lund.

May, Tim *Samhällsvetenskaplig forskning*. Studentlitteratur, 2001, Lund.

Otryckta källor

Chalfant, Henry & Silver, Tony (1983) *Style Wars*. (Film)